

Το Ισοζύγιο Στρατιωτικής Ισχύος μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας. Η Απειλή των S-400 και Πρόταση Αντιμετώπισης

Νικόλαος Παούνης

Ερευνητής του Επιστημονικού Οργανισμού Ε.Κ.Ε.

Σεπτέμβριος 2019

ΚΕΙΜΕΝΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ Νο.109/2019

Copyright © 2019

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΚΑΙ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ (ΕΛΙΑΜΕΠ)¹

Λεωφ. Βασιλίσσης Σοφίας 49, 10676, Αθήνα

Τηλ: (+30) 210 7257110-1, fax: (+30) 210 7257114,

e-mail: eliamep@eliamep.gr,

url: www.eliamep.gr

Με την επιφύλαξη παντός δικαιώματος

Κείμενο Εργασίας Νο. 109/2019

Το Ισοζύγιο Στρατιωτικής Ισχύος μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας. Η Απειλή των S-400 και Πρόταση Αντιμετώπισης.

Νικόλαος Παύνης

Ερευνητής του Επιστημονικού Οργανισμού Ε.Κ.Ε.Ο

---

¹ Το ΕΛΙΑΜΕΠ δεν υιοθετεί ως ίδρυμα πολιτικές θέσεις. Καταβάλλει μάλιστα προσπάθεια να παρουσιάζονται στα πλαίσια των εκδηλώσεων του και στο μέτρο του δυνατού όλες οι υπάρχουσες απόψεις. Υπό το πρίσμα αυτό, οι αναλύσεις και οι γνώμες που δημοσιεύονται στις σειρές του θα πρέπει να αποδίδονται αποκλειστικά στους συγγραφείς και να μην θεωρούνται ότι αντιπροσωπεύουν απαραίτητα τις απόψεις του ιδρύματος, του διοικητικού συμβουλίου του, της διεύθυνσης ή των κατά περίπτωση και καθ' οιονδήποτε τρόπο συνεργαζομένων φορέων.

Σύντομο Βιογραφικό:

Ο Νικόλαος Παούνης γεννήθηκε στην Πτολεμαΐδα Εορδαίας. Είναι αριστούχος απόφοιτος του Τμήματος Βαλκανικών, Σλαβικών και Ανατολικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Μακεδονίας. Το 2017 εισήχθη στο Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών του Τμήματος Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών, με κατεύθυνση τις Στρατηγικές Σπουδές. Το 2018 εισήχθη στο ΠΜΣ "Δημόσιες χρήσεις της Ιστορίας" του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας (πρώτος επιτυχών). Το 2013 δημοσίευσε την πρώτη Διατριβή με τίτλο "Ιμια 1996", έχοντας ως κύριο θέμα διαπραγμάτευσης την ομώνυμη κρίση, αναλύοντας παράλληλα σειρά στρατιωτικών, διπλωματικών, πολιτικών και νομικών παραμέτρων. Το 2016 δημοσίευσε τη δεύτερη επιστημονική συγγραφική εργασία με τίτλο: "Ιστορική και Κριτική Προσέγγιση της Ανθρωπιστικής Επέμβασης. Περιπτωσιολογία, Νομικά και Θεωρητικά Ζητήματα. Το Κοσσυφοπέδιο". Συμμετείχε σε 4 πανεπιστημιακά συνέδρια (στο πλαίσιο των οποίων, παρουσίασε έρευνες σχετικά με γεωπολιτικά και ιστορικά ζητήματα). Επιπλέον, πραγματοποίησε επιστημονικές δημοσιεύσεις και δημοσιοποιήσεις άρθρων σε έγκυρα περιοδικά (Εκδόσεις Πανεπιστημίου Αιγαίου, Foreign Affairs, CNN, Στρατηγική κ.ά.), και άρθρων σε εφημερίδες (ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, RealNews), με θεματολογία που άπτεται της επιχειρησιακής διάστασης της σύγκρουσης Ισραήλ-Χεζμπολά στο Λίβανο (2006), τον Υβριδικό το Δικτυοκεντρικό και τον Πληροφοριοκεντρικό πόλεμο, θέματα στρατιωτικών Δογμάτων, τη διεθνοπολιτική διάσταση των ελληνοτουρκικών σχέσεων, πτυχές του Μακεδονικού προβλήματος κ.α. Το 2018 αναδημοσιεύτηκαν άρθρα στην Τουρκία (από τα εθνικά ΜΜΕ), ενώ το 2019 παραχώρησε συνέντευξη στη Yeni Safak. Ήταν συνεργάτης του Ινστιτούτου Geostrategic Forecasting Corporation of Chicago. Από τον Ιούνιο του 2017 εργάζεται ως ερευνητής του επιστημονικού οργανισμού Ε.Κ.Ε.Ο. (Ελληνικό Κέντρο Ελέγχου Όπλων). Είναι συνεργάτης του ελληνικού "think tank" ΕΛΙΑΜΕΠ. Ομιλεί Αγγλικά, Τουρκικά και τη γλώσσα της Β.Μ.

Περίληψη:

Γεγονότα καθοριστικής σημασίας για την ημερήσια ενημέρωση των πολιτών, αφορούν οι εξελίξεις στις ελληνοτουρκικές σχέσεις. Η αναθεωρητική πολιτική της Τουρκίας σε συνδυασμό με τις αμφισβητήσεις των ελληνικών κυριαρχικών δικαιωμάτων, στη διάρκεια των οποίων εμπλέκονται στοιχεία «σκληρής ισχύος», δημιουργεί πληθώρα δεδομένων στην ανάλυση των διμερών σχέσεων, καθώς οι δυο «συμμαχικές χώρες» (στο πλαίσιο του ΝΑΤΟ), έφτασαν ουκ ολίγες φορές στα πρόθυρα ένοπλης σύρραξης. Στην παρούσα έρευνα, αναφερόμαστε στην ισορροπία δυνάμεων μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας, όπως θα διαμορφώνεται τα έτη 2019-2020, και απαντούμε στο ερώτημα κατά πόσο η αγορά ενός οπλικού συστήματος (εν προκειμένω των πυραύλων S-400), δύναται να επηρεάσει την υφιστάμενη ισορροπία δυνάμεων, αλλά και τις διακρατικές σχέσεις συλλήβδην.

Περιεχόμενα

Το Στρατιωτικό Ισοζύγιο το έτος 2020	4
Χερσαίες Δυνάμεις.....	5
Ναυτικές Δυνάμεις	7
Αεροπορικές Δυνάμεις.....	9
Η Απειλή των Πυραύλων S-400, στη Διαμόρφωση του Ισοζυγίου Ισχύος.....	11

Το Ισοζύγιο Στρατιωτικής Ισχύος μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας. Η Απειλή των S-400 και Πρόταση Αντιμετώπισης.

Το Στρατιωτικό Ισοζύγιο το έτος 2020

Η Ελλάδα έχει έκταση 131.957 τετραγωνικά χιλιόμετρα, ενώ σύμφωνα με την απογραφή του 2011 ο πληθυσμός κυμαίνεται στα 10.741.165 κατοίκους, ενώ η Τουρκία έχει έκταση 770.760 τ.χλμ. ενώ ο πληθυσμός της ανέρχεται στα 82.003.882. Στην ελληνική επικράτεια συμπεριλαμβάνονται 9.853 νησιά, συνεπώς η ακτογραμμή έχει συνολικό μήκος 15.020 χλμ. ενώ η αντίστοιχη τουρκική 8.323 χλμ.

Ο ετήσιος ελληνικός στρατιωτικός προϋπολογισμός κινείται στα 6,5 δις δολάρια, ενώ ο αντίστοιχος τουρκικός στα 8,6 δις. Το στελεχιακό δυναμικό της Ελλάδας ανέρχεται στις 140.000, ενώ της Τουρκίας στις 355.000 (χωρίς να συμπεριληφθεί η Jandarma και η Sahil Güvenlik). Θεωρητικά, σε περίπτωση συρράξεως δύναται να κινητοποιηθούν 4 εκατομμύρια Ελλήνων, και 35 εκατομμύρια Τούρκων. Το τελευταίο μέγεθος παρά το γεγονός ότι διαμορφώνει την τελική κατάταξη στην παγκόσμια κλίμακα, ωστόσο «κινείται» κυρίως σε θεωρητικό πλαίσιο, διότι προκύπτουν ερωτήματα για το αν ένα στράτευμα δύναται να απορροφήσει και κυρίως να υποστηρίξει από απόψεως διοικητικής μέριμνας, ανάλογη δύναμη. Επίσης πάντα σε μια σύρραξη υπεισέρχονται απρόβλεπτοι παράγοντες (τριβή πολέμου)², καθοριστικοί για την έκβαση της.

---

² Κολιόπουλος, Η Στρατηγική Σκέψη από την Αρχαιότητα έως Σήμερα.Κεφ.10. Κλαούζεβιτς.

Χερσαίες Δυνάμεις

Η αντιπαράθεση των χερσαίων δυνάμεων μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας διαμορφώνεται ως εξής:

	Ελληνικός Στρατός	Kara Kuvvetleri
Προσωπικό	93.000 (κατά προσέγγιση)	260.000 (κατά προσέγγιση)
ΤΟΜΠ-ΤΟΜΑ	2.714	6.429
Άρματα Μάχης	1.345	2.480
Εκτοξευτές Α/Α Πυραύλων μέσης εμβέλειας	42	48
Εκτοξευτές Α/Α Πυραύλων μικρής εμβέλειας	114	115
Α/Α Πυροβόλα	1.035	2.192
ΠΕΠ (ρουκετών μέσου βεληνεκούς)	36	92
ΠΕΠ (ρουκετών μικρού βεληνεκούς)	116	202
Πύραυλοι Εδάφους-Εδάφους	152	108
Αυτοκινούμενα Π/Β	589	1.078
Ρυμουλκούμενα Π/Β	747	1.832
Εκτοξευτές Αντιαρματικών πυραύλων	1.224	1.237
Επιθετικά Ελικόπτερα	28	64 (+ 50)
Εξοπλισμένα Αναγνωριστικά	70	-
Βαρέα Μεταγωγικά	25	11

Ελικόπτερα Ελιγμού	113	247
Μη επανδρωμένα αεροσκάφη (UAV)	14	68

Στην αντιπαράθεση των αρμάτων μάχης, υπεισέρχονται δυο κρίσιμα ποιοτικά χαρακτηριστικά, τα οποία είναι το πυροβόλο των 120mm και το σύστημα ενεργής αυτοπροστασίας. Όσον αφορά το πρώτο, η Ελλάδα διαθέτει 353 άρματα μάχης (170 Leopard 2A6HEL, 183 Leo2A4), ενώ η Τουρκία αντιπαρατάσσει 325 Leopard 2A4, έως την έλευση των 250 ALTAY T1/T2 (πρώτες παραδόσεις την ερχόμενη άνοιξη). Η Τουρκία επίσης ανέπτυξε το σύστημα αυτοπροστασίας PULAT, το οποίο εγκατέστησε σε 200 άρματα μάχης (κυρίως των μονάδων που ενεπλάκησαν στη Συρία), ενώ αναπτύσσει και το σύστημα AKKOR για τα νέα άρματα μάχης ALTAY³. Επίσης η Τουρκία έχει εκφράσει την πρόθεση εκσυγχρονισμού 81 αρμάτων Leopard 2A4, ενώ αναβάθμισε σχεδόν το σύνολο των SABRA (120 από τα 170), σε επίπεδο FIRAT.

Στον τομέα των ΤΟΜΠ η κατάσταση για την Ελλάδα παραμένει απογοητευτική, εξαιτίας της χρήσης μεγάλου αριθμού παλαιών και ελλιπώς θωρακισμένων οχημάτων τύπου M-113 (1.946). Και η Τουρκία χρησιμοποιεί 3.000 ομοιότυπα τεθωρακισμένα, ωστόσο δίνει βαρύτητα στην επιχειρησιακή χρήση των AIFV/AIFC (650/843). Παράλληλα ανέπτυξαν και παρήγαγαν μεγάλο αριθμό τροχοφόρων οχημάτων Akrep/Kobra/Kirpi, ενώ σε φάση ανάπτυξης βρίσκεται το όχημα αμφίβιας εφόδου MAV-Zaha⁴.

Στο πυροβολικό μάχης, σοβαρή εξέλιξη θα πρέπει να θεωρείται η φημολογούμενη ένταξη των ρουκετών σερβικής κατασκευής G2000 με εμβέλεια 40 χλμ (52 χλμ για την έκδοση G2000/52), για να εξοπλιστούν τα 116 ΠΕΠ RM-70. Για τον τουρκικό στρατό συνεχίζεται η ένταξη των πυροβόλων Firtina, και η ανάπτυξη των πυραύλων BORA-1/2, όπου για την 2^η έκδοση, φημολογείται η επέκταση της εμβέλειας στα 500+ χλμ⁵.

Στο αντιαεροπορικό πυροβολικό, η Ελλάδα αναζητά το σύστημα που θα αντικαταστήσει τα 39 OSA, ενώ η Τουρκία αναμένεται να εντάξει το σύστημα Korkut (13 σταθμούς διοίκησης και 40 μονάδες πυρός)⁶. Παράλληλα η Τουρκία αναμένεται να αντικαταστήσει σε βάθος χρόνου τις μονάδες Hawk, με το εθνικής κατασκευής πυραυλικό σύστημα μέσης εμβέλειας Hisar-O, και παράλληλα ενισχύει τις ικανότητες στην κατηγορία SHORADS, με το ομοιότυπο Hisar-A⁷.

³ASELSAN/PULAT/Akkor https://www.aselsan.com.tr/PULAT_Aktif_Koruma_Sistemi_1282.pdf

⁴ MAV ZAHA <https://www.army-technology.com/projects/zaha-marine-assault-vehicle/>

⁵ Khan <http://www.military-today.com/missiles/khan.htm>

⁶ ASELSAN/Korkut https://www.aselsan.com.tr/KORKUTD_Closein_Weapon_System_CIWS_8644.pdf

⁷ JANES/Hisar <https://www.janes.com/article/87357/turkey-carries-out-vertical-test-fire-of-hisar-a-sam>

Στον τομέα της Αεροπορίας Στρατού, το καλοκαίρι εντάχθηκαν επιπλέον 10 βαρέα μεταγωγικά Chinook και 70 επιθετικά αναγνωριστικά Κίωρα Warrior.⁸ Για τον Τουρκικό Στρατό, συνεχίζονται οι παραλαβές του επιθετικού ελικοπτέρου ΑΤΑΚ (48 από 59 συνολικά), ενώ ξεκίνησε η ανάπτυξη του προηγμένου T-129 ΑΤΑΚ 2. Τέλος ξεκίνησαν οι παραδόσεις των πρώτων S-70I (109 συνολική παραγγελία), γεγονός καταλυτικό για την απόσυρση των παλαιότερων UH-1/AB-205.

Ναυτικές Δυνάμεις

Η αντιπαράθεση των ναυτικών δυνάμεων μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας διαμορφώνεται ως εξής:

	Πολεμικό Ναυτικό	Deniz Kuvvetleri
Προσωπικό	25.000 (κατά προσέγγιση)	45.000 (κατά προσέγγιση)
Φρεγάτες	13	8
Φρεγάτες Αεράμυνας Περιοχής	-	8
Κορβέτες	-	10 (+ 4)
Υποβρύχια	12	18
Ταχεία Σκάφη Κατευθυνόμενων Βλημάτων	20 (+ 2)	19
Περιπολικά	10	33
Σκάφη Αμφίβιων επιχειρήσεων με ράμπα αεροσκαφών (LPD)	-	1 (+ 1)
Σκάφη Αποβατικών επιχειρήσεων	39	73
Αποβατικά Ταχείας Μεταφοράς	3 (+1)	-
Πλοία Ναρκοπολέμου	10	18

⁸ ΠΤΗΣΗ & ΔΙΑΣΤΗΜΑ: OH-58D Kiowa Warrior. Ινδιάνοι Πολεμιστές με ελληνικά χρώματα.

Βοηθητικά πλοία	47	177
Ελικόπτερα	18	37
Αεροσκάφη Ναυτικής Συνεργασίας	5	14
Μη επανδρωμένα αεροσκάφη (UAV)	-	8

Για την Ελλάδα, σημαντική θεωρείται η φημολογούμενη αγορά από τη Γαλλία δύο νέου τύπου φρεγατών πολλαπλών ρόλων.⁹ Τυχόν υλοποίηση θα οδηγήσει σε σημαντική βελτίωση των ικανοτήτων κρούσης και αεράμυνας του Πολεμικού Ναυτικού. Παράλληλα η Ελλάδα, ενδιαφέρεται να προχωρήσει στον εκσυγχρονισμό μέσης ζωής των τεσσάρων φρεγατών κλάσης MEKO200HN. Η Τουρκία ετοιμάζεται να παραλάβει την τέταρτη Κορβέτα κλάσης Ada, τα οποία θεωρούνται σκάφη με χαμηλό υπέρυθρο και μαγνητικό ίχνος. Περαιτέρω βελτιώσεις θα εισαχθούν στις τουρκικές φρεγάτες TF-2000, οι οποίες θα βασιστούν στο κύριο μοντέλο των Κορβετών (μεγέθυνση στην ουσία)¹⁰.

Στον τομέα των υποβρυχίων, το ελληνικό ναυτικό υπερέχει εξαιτίας της χρήσης των σκαφών 214, κάτι το οποίο θα αρχίσει να μεταβάλλεται με την παραλαβή των 6 ομοιότυπων σκαφών, εκ μέρους της Τουρκίας (2021). Παράλληλα απαιτείται η προμήθεια σύγχρονων τορπιλών, προκειμένου να γίνουν αξιοποιήσιμες στο έπακρο οι δυνατότητες των νέων υποβρυχίων. Το τουρκικό ναυτικό έχει εκδηλώσει την πρόθεση αναβάθμισης 4 υποβρυχίων type209/1400.

Στον τομέα των ταχέων σκαφών, η Ελλάδα ολοκληρώνει την παραλαβή των δυο τελευταίων πυραυλακάτων κλάσης «Ρουσέν».

Στον τομέα των συστημάτων επάκτιας άμυνας, η Ελλάδα συνεχίζει τις επαφές με τη νορβηγική Kongsberg, για το αντιπλοϊκό βλήμα NSM.¹¹ Τα NSM αρχικά θα συμπληρώσουν τις αμυντικές δυνατότητες των δυο Μοιρών MM-40 Exocet, και στη συνέχεια θα τα αντικαταστήσουν.

⁹ In.gr. Αγοράζει 2 γαλλικές φρεγάτες η Ελλάδα, εν μέσω τουρκικής προκλητικότητας, <https://www.in.gr/2019/09/02/politics/agorazei-dyo-gallikes-fregates-ellada-en-meso-tourkikis-proklitikotitas/>

¹⁰ TurkishNavyNet/TF2000.

¹¹ <https://www.kongsberg.com/kda/what-we-do/missile-systems/naval-strike-missile/>

Αεροπορικές Δυνάμεις

Η αντιπαράθεση των αεροπορικών δυνάμεων μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας διαμορφώνεται ως εξής:

	Πολεμική Αεροπορία	Hava Kuvvetleri
Προσωπικό	30.000 (κατά προσέγγιση)	50.000 (κατά προσέγγιση)
Μαχητικά Αεροσκάφη	233	285
Μεταφορικά	23	75 (+ 6)
Εκπαιδευτικά	116	187
Έγκαιρης Προειδοποίησης	4	4
Ιπτάμενα Τάνκερ	-	7
Μη επανδρωμένα (UAV)	12	24
Μη επανδρωμένα Anti-Radar (UCAV)	-	98
Ελικόπτερα	32	60
Δορυφορικά Συστήματα	1 (+1)	6
A/A συστοιχίες μεγάλου βεληνεκούς	8 συστοιχίες	4 συστοιχίες (υπό παράδοση)
A/A συστήματα μικρού βεληνεκούς	25	85

Το βασικότερο πρόγραμμα για την Πολεμική Αεροπορία, αφορά τον εκσυγχρονισμό 84 αεροσκαφών F-16, σε επίπεδο Viper¹². Τον Ιανουάριο του 2020 θα αρχίσουν οι τροποποιήσεις στο πρωτότυπο αεροσκάφος στις εγκαταστάσεις της EAB, και αφού μεταβεί στις ΗΠΑ για πτητικές δοκιμές, θα ξεκινήσει η κανονική ροή του προγράμματος. Για τα Mirage2000 εκφράζεται η γενικόλογη πρόθεση εκσυγχρονισμού χωρίς να μετενσαρκώνεται σε κάποιας μορφής Σύμβαση, ενώ τα εκσυγχρονισμένα F-4E AUP PI, θα συνεχίσουν να προσφέρουν τις υπηρεσίες τους περίπου μέχρι το 2025. Για την Τουρκική Αεροπορία, υπήρξε η δυσμενής εξέλιξη της αποπομπής από το

¹² <https://www.news247.gr/politiki/f-16-viper-giati-i-ochia-ton-aitheron-einai-ena-pragmatiko-yperoplo-oi-logoi-tis-anavathmis.6607544.html>

πρόγραμμα των F-35, εξαιτίας της προμήθειας των S-400. Αν και δεν μπορεί να λεχθεί ακόμη κάτι με απόλυτη βεβαιότητα, ωστόσο η εξέλιξη αυτή προκάλεσε ανακούφιση στην ελληνική πλευρά, και θα πρέπει να τύχει της δέουσας προσοχής. Η Τουρκία παρέλαβε σε αμερικανικό έδαφος 4 μονάδες, ωστόσο παραμένει αμφίβολο αν θα μεταφερθούν σε Malatya και Eski Sehir, όπου δημιουργήθηκαν οι κατάλληλες υποδομές υποστήριξης των πρώτων αεροσκαφών. Εξαιτίας της δυσμενούς εξέλιξης, η Τουρκία απευθύνθηκε στη Μόσχα για το πρόγραμμα του ρωσικού stealth, Su-57, ενώ επιταχύνει τη διαδικασία για την ανάπτυξη εγχώριου μαχητικού υπό την ονομασία TF-X. Και σ' αυτό το πρόγραμμα αναμένονται καθυστερήσεις, εξαιτίας της απόσυρσης της βρετανικής Rolls Royce η οποία επωμίζονταν την ανάπτυξη του κινητήρα. Η Τουρκική Αεροπορία παραμένει προσηλωμένη στη χρήση μαχητικών F-16, για τα οποία μελετάται ένα δεύτερο στάδιο εκσυγχρονισμού με ραντάρ AESA, ενώ για τα F-4E Terminator υπάρχει χρονοδιάγραμμα απόσυρσης έως το 2022, αν και είναι πιθανόν να διαταραχθεί εξαιτίας της μη παραλαβής των F-35.

Τα επιχειρησιακά πλεονεκτήματα της Τουρκικής Αεροπορίας εντοπίζονται στη συγκρότηση μεγάλους αεροπορικού στόλου μεταγωγικών, γεγονός το οποίο πολλαπλασιάζει την ικανότητα αερομεταφοράς των ΤΕΔ, και φυσικά στα 7 ιπτάμενα τάνκερ τύπου KC-135R, με τα οποία αυξάνονται δραματικά οι επιχειρησιακές εμβέλειες των τουρκικών αεροσκαφών.

Η Απειλή των Πυραύλων S-400, στη Διαμόρφωση του Ισοζυγίου Ισχύος

Πρωτίστως θα γίνει αναφορά στα τεχνικά χαρακτηριστικά του συστήματος, τα οποία εντυπωσιάζουν εκ πρώτης όψεως, κατατάσσοντας το συγκεκριμένο αντιβαλλιστικό σύστημα στα καλύτερα παγκοσμίως.

Κάθε πυροβολαρχία, δύναται να εμπλέξει έως 4 στόχους, σε μέγιστη απόσταση 380 χλμ. (για το βλήμα 40N6E) και σε ύψος 30 χλμ. Για την περίπτωση εμπλοκής βαλλιστικών βλημάτων, η απόσταση εμπλοκής μειώνεται στα 50+ χλμ. Το Radar 96L6E2 μπορεί να εντοπίσει συμβατικής σχεδίασης στόχους σε απόσταση 600 χλμ. ενώ η ταχύτητα των βλημάτων αγγίζει τα 14 mach. Το σύστημα διαθέτει κέντρο διοικήσεως τύπου PBU 55K6E. Επίσης ο εξοπλισμός περιλαμβάνει τους εξής πυραύλους: 40N6E (εμβέλεια 400 χλμ.), 48N6E3/48N6DM (250 χλμ.), 48N6E2 (200 χλμ.) και 9M96E2 (120 χλμ). Στα πλεονεκτήματα του όπλου περιλαμβάνονται οι αυξημένες ικανότητες εντοπισμού και καταστροφής αεροσκαφών stealth, οι «αντοχές» σε τεχνικές παρεμβολών και καταστολής αεράμυνας, η ενσωμάτωση συστημάτων παθητικού εντοπισμού (passive coherent location) και ο διευρυμένος φάκελος εμπλοκής κατά νέου τύπου απειλών.¹³

Η Τουρκία παρήγγειλε 4 πυροβολαρχίες, εκ των οποίων η κάθε μία θα διαθέτει 8 εκτοξευτές (άρα 32 συνολικά), ενώ θα παραλάβει 280 συνολικά πυραύλους και 4 ραντάρ πρόσκτησης στόχων 92N6E. Κατά πάσα πιθανότητα η Τουρκία δεν θα παραλάβει (τουλάχιστον τη δεδομένη στιγμή) τους πυραύλους 40N6E διότι δεν είναι επιχειρησιακά διαθέσιμοι, αλλά θα περιοριστεί στους 48N6E3 με εμβέλεια 250 χλμ. Πιθανόν να παραλάβει ένα μίγμα διαφόρων τύπων βλημάτων, επομένως το συνολικό της απόθεμα δεν θα αφορά τους πυραύλους 48N6E3, αλλά και τα βλήματα με τη μικρότερη εμβέλεια, για τη διαχείριση άλλους είδους απειλών. Στην περαιτέρω μείωση της τελικής επίδοσης του συστήματος συμβάλλει η αδυναμία διασύνδεσης με τις λοιπές ΝΑΤΟικές υποδομές της τουρκικής αεράμυνας (NADGE, E-7T), αλλά και η γεωμορφολογία του νησιωτικού συμπλέγματος στο Αιγαίο, η ικανότητα χαμηλής πτήσης των πολεμικών αεροσκαφών προς εκμετάλλευση των εδαφικών εξάρσεων και των «νεκρών» τομέων της εχθρικής επιτήρησης κ.α.

Ασφαλώς το σύστημα δημιουργεί σοβαρά προβλήματα στην απρόσκοπτη χρήση του εναερίου χώρου του Αιγαίου από την Ελληνική Πολεμική Αεροπορία, ειδικά από αεροσκάφη με χαμηλές δυνατότητες ελιγμού (ΑΣΕΠΕ, Ναυτικής Συνεργασίας, Μεταγωγικά κτλ). Καθ'αυτὸν τον τρόπο, θα καταστεί δύσκολη υπόθεση η μεταφορά αλεξιπτωτιστών και πάσης φύσεως ενισχύσεων από αέρος στα νησιά του Ανατολικού Αιγαίου, η πραγματοποίηση αποστολών CAS προς την ίδια περιοχή, η πτήση των P-3 Orion στερώντας στο Πολεμικό Ναυτικό την παροχή των πολύτιμων υπηρεσιών τους κ.α. Στην πραγματικότητα η Τουρκία τείνει να δημιουργήσει συνθήκες A2/AD, δηλαδή Αντιπρόσβασης/ Απαγόρευσης Περιοχής για τις ελληνικές αεροπορικές δυνάμεις, στερώντας τη δυνατότητα από τους τρεις Κλάδους να χρησιμοποιήσουν σε μεγάλο βαθμό τα πτητικά μέσα. Σε

¹³ Πτήση και Διάστημα: Τα πάντα για τους S-400. Ποιο είναι το Σύστημα που θα βάλει σε υπηρεσία η Τουρκία. 03/09/2019

περίοδο ειρήνης η παρουσία των συστημάτων στο τουρκικό οπλοστάσιο δεν σηματοδοτεί ραγδαία ανατροπή της υφιστάμενης ισορροπίας. Εκτιμώ ότι θα υπάρχουν ενίοτε εγκλωβισμοί ελληνικών αεροσκαφών, γεγονός το οποίο θα σηματοδοτεί την αποκάλυψη της ακριβούς θέσης της συστοιχίας. Εκ μέρους της Π.Α. κρίνεται επιτακτική ανάγκη η αξιοποίηση των ατρακτιδίων ASTAC, ώστε να υπάρχει ακριβής ανίχνευση της θέσης της A/A συστοιχίας.

Συνεπώς σε περίοδο επιχειρήσεων θα αποτελέσει προτεραιότητα των ελληνικών ενόπλων δυνάμεων η καταστροφή των συστοιχιών οι οποίες θα αναπτύσσονται πλησίον των παραλίων. Η πρόταση του καθηγητή Κ. Γρίβα επικεντρώνεται στις «βελόνες» διάτρησης της «φουσαλίδας» άρνησης/αντιπρόσβασης μιας περιοχής, σύμφωνα με το αμερικανικό δόγμα της «πολυχωρικής» μάχης. Προτείνει την υιοθέτηση της τακτικής των «διαχωρικών πυρών», καθότι η μορφολογία των νησιωτικών συμπλεγμάτων του Αιγαίου, ευνοεί την ανάπτυξη σύγχρονων συστημάτων πυροβολικού με αυξημένη εμβέλεια.¹⁴ Οι νέες εκδόσεις του ATACMS (π.χ. MGM-168IVA), επιτυγχάνουν αυξημένες εμβέλειες (300 χλμ), και θα μπορούν να πλήξουν χερσαίους και θαλάσσιους στόχους.¹⁵ Παράλληλα αναπτύσσονται οι πύραυλοι DeepStrike, με εμβέλειες που θα αγγίζουν τα 500 χλμ.¹⁶

Οι προσωπικές προτάσεις περιστρέφονται γύρω από την προετοιμασία ενός αεροπορικού πλήγματος (σε περίοδο επιχειρήσεων), αφού σχεδιαστεί ένα «οδικός χάρτης προμηθειών κατά προτεραιότητα», επικεντρώνοντας την προσοχή στην ενίσχυση του αποθέματος των βλημάτων Scalp EG (εμβέλεια 300 χλμ), ή την ένταξη των αμερικανικών AGM-158 JASSM ER (εμβέλεια 1.000 χλμ)¹⁷, παράλληλα ένταξη των ισραηλινών φονικών αεροχημάτων HAROP¹⁸, swarming drones παραπλάνησης της εχθρικής αεράμυνας για την επίτευξη ενεργοποίησης και κορεσμού, και τέλος ατρακτιδίων ηλεκτρονικού πολέμου ALQ-131 (ή εναλλακτικά επίγειων παρεμβολών). Η συνδυαστική χρήση των παραπάνω συστημάτων, συνεπάγεται ότι σε αρχικό στάδιο θα επιτευχθεί η ενεργοποίηση/παρεμβολή/παραπλάνηση της αντιαεροπορικής συστοιχίας, σε δεύτερο στάδιο η καταστροφή των radar (Harop), και σε χρόνο παράλληλο η καταστροφή των εκτοξευτών από αποστάσεις ασφαλείας (JASSM/Scalp EG).¹⁹

Εν κατακλείδι το ελληνικό επιτελείο μπορεί να αξιολογήσει τις εναλλακτικές επιλογές και να προχωρήσει σε μια συνδυασμένη λύση (αεροπορικό πλήγμα και παράλληλα επίθεση από όπλα πυροβολικού). Αυτό το οποίο μπορεί να λεχθεί με βεβαιότητα, είναι ότι οι όποιες λύσεις πρέπει να δοθούν άμεσα και σύντομα, ώστε να μην χαθεί πολύτιμος χρόνος.

---

¹⁴ SLPRESS, Γρίβας Κ. Υπάρχει λύση για την αντιμετώπιση των τουρκικών S-400. 07/07/2019

¹⁵ Breaking Defense. Sydney Freedberg. Carter, Roper Unveil Army's New Ship-Killer Missile: Atacm's Upgrade. 28/10/2019.

¹⁶ Raytheon.com. DeepStrike infographic.

¹⁷ <https://defencereview.gr/nea-ekdosi-ektetamenoy-velinekoys-toy-vlimatos-agm-158-jassm-anaptyssei-i-lockheed-martin/>

¹⁸ <https://www.iai.co.il/p/harop>

¹⁹ Προσωπικές τοποθετήσεις στο OPEN BEYOND (01/07/2019): <https://youtu.be/ZC4umUnUyto>